I. évfolyam, 1. szám

REFORMÁCIÓ

1956. november 4—10

REFORMÁTUS ORSZÁGOS HETILAP — Ára 50 fillér — Főszerkesztő: DR. RAVASZ LÁSZLÓ

„... az az indulat legyen bennetek, mely volt a Krisztus Jézusban is..." *(Fil. 2:5)*

A magyar reformátusok szava

Ravasz László november 1-i rádiószózata

A magyar református egyház csodálattal és szodalattal adózik a nemzeti felkelés hőseinek: diákoknak, munkásoknak, katonáknak, férfiaknak és nőknek, akik erkölcsi felszabadulásunk győzelmét vérük hullásával kivívták.

Anyai fájdalmában siratja el a hősi halottakat: minden magyart, aki életét adta ebben a küzdelemben s vére árán még drágábbá tette mindnyájunk számára a magyar szabadságot. Csókot a sebekre, virágot a sírra! Minden sebre és minden sírra, de közöttük különösen fájót és különösen könnyest annak a két fiatal hittanhallgatónak, két református teológusnak sírjára, aki az Alma Mater kapujától pársz méternyire hősi halált halt.

A magyar református egyház büszke arra, hogy ez a forradalom tiszta volt és a nemzeti becsület védelme alatt állott. Nincs több imádsága, mint hogy az is maradjon!

Bűnbánattal valljuk meg, hogy az egyház, mint földi intézmény, kényszerűségen felül is engedte magát megkötöztetni a vele halálos ellentétben álló politikai hatalom erőszakától és cselvetéseitől, s emiatt örökkévaló lelki céljainak szolgálatában is kárt vallott. Most éppen azzal foglalkozik, hogy ezeket a kötelékeket lehányja magáról. Kéri a világ összes keresztyén egyházainak, különösen az Egyházak Világtanácsának és a Presbiteri Egyházak Világszövetségének testvéri segítségét talpraállásához és a rendelt életútján továbbhaladásához.

Kéri a lelkipásztorokat, hogy legyenek népünk élő lelkiismerete, Mint az Ige hű sáfárai, tisztán és bátran tolmácsolják Isten irgalmas üzenetét, vigasztalásul, feddésül és világosságul. Kérjük a presbitereket, mint magyar népünk, s különösen a falu társadalmának demokratikus úton kiválogatott elitjét, hogy a nemzeti egység, a társadalmi igazságosság és a testvéri szeretet szolgálatában példaadóan elöljárjanak. A nemzeti egység mindent átfogó keretében építsék a keresztyén egyházak és hívő lelkek erkölcsi szolidaritását, különös tiszteletben tartván mindenkinek meggyőződését és lelkiismereti szabadságát.

A forradalomnak nemcsak a reakció az ellentéte, hanem az anarchia is. Még gondolni se merjen senki az elmúlt korszakok rendszereinek visszaállítására! A forradalom vívmányainak megőrzése és továbbfejlesztése, hibáinak megigazítása és igazságtalanságainak jóvátétele lehet egyetlen célunk. De ugyanakkor védekeznünk kell az anarchia ellen is. Életfeltétel, létkérdés, hogy mielőbb helyreálljon a rend, a nyugalom. A bűnösök elfogása, elítélése az állami szervek és a független bíróságok feladata és sohasem lehet az egyéni akció tárgya.

Mikor az ostrom után a pincéből feljöttünk, a Kálvin téri templomban az első gyülekezeti istentiszteleten — akkor lőtték a templomot Budáról s a kitört templomablakokon beszüvöltött a hóvihar — ez volt a prédikátor alapigéje: „Ne tévelygjetek, Isten nem csúfoltathatik meg. Valamit vet az ember, azt aratja is."

Üdv azoknak, akik az igazság és szeretet magvetését végzik!

Beszámoló a Magyar Református Egyház Országos Intézőbizottságának megalakításáról és első napi munkájáról

Október 23. után egy héttel, a reformáció emlékünnepén az imádkozókkal teli templomokban megtartott istentiszteleteket s a gyülekezetek presbiteriumainak megbeszéléseit követően magától erődővé, természetessé vált, hogy az elemi erővel vívott nemzeti felkelés tiszta légkörében radikális intézkedéseket kell tenni gyülekezeteink, az egész magyar református keresztyén egyház megújulásáról, valóban „in capite et membris," fejében és tagjaiban reformálásáról.

A zsinat és konvent irodájának alkalmazottai már e napon megválasztották tanácsukat; e tanács átvette az irodai ügyek felelős intézését.

A következő napon, november 1-én, csütörtökön, a korareggeli órákban elkezdik a főként Budapestről és környékéről, de messzebbről is, sőt a valamennyi egyházkerületből a fővárosban tartózkodó lelkészi és világi presbiter atyafiak a gyülekezést az egyházkerületi székház udvarán, a Ráday-teremben. Szeretettel, bizalommal köszöntik a felkérésre megjelent dr. Ravasz László, a magyar református egyház s a világkeresztyénség örömmel látott, jó egészségben levő pásztorát. Hírmondás, hírverés, magánbeszélgetés során mind teljesebbé válik a bizonyosság, hogy az elvi síkon immár hónapok óta folyó megbeszélések eredményeit elevenné kell és lehet tenni mind a teológiában, a tanításban, mind az egyházi közigazgatásban, főképpen pedig a keresztyén misszió rendületét gátló akadályok eltávolításával, mert az evangélium „nincs bilincsekbe verve". Annyi kérés, beadvány, javaslat, sőt követelés futott be csak ez év folyamán is a hivatalos egyházi hatóságokhoz; — teljességű süket fülekre talált valamennyi! Az ökumenikus világkonferencia Istentől nyújtott nagyszerű alkalmát nem használták fel a legfeltűnőbb sérelmek orvoslására sem, egyetlen könnycsepp letörlésére sem. E szent gyülekezet felett most a békességkeresés szelleme lebeg, a szíveket a szeretet lelke tölti be, itt csak a törvényesség az egyetlen követelés.

Emlekedett lelki beszélgetés során egészen lényegbe vágó gyakorlati kérdések merülnek fel. Részletes beszámoló avagy jegyzőkönyv közlése helyett a csütörtök estig elért eredményeket — részben még csak terveket s javaslatokat — közöljük, kihagyva mindazt, amit feljebb dr. Pap László püspökhelyettes-főjegyző rádióközleményének szövege már közölt. Ahhoz képest lényeges hír még, hogy dr. Bereczky Albert dunamelléki püspök a lemondását írásban is beküldötte. Péter János lemondása is beérkezett szombaton reggel.

Az értekezlet szükebbkörű, de kiegészíthető s a négy egyházkerület közötti kapcsolat teljes helyreállása szován feltétlenül ki is egészítendő bizottságot választott a törvényesség alapján újjászervezendő fokozatos egyházi testületek elé kerülő javaslatok megszerkesztésére. E bizottság elnevezése: a Magyar Református Egyház Országos Intézőbizottsága. Feladata: a magyar református egyház lelki és szervezeti újjáépítésének munkálása.

A fokozatos egyházi testületek sürgető újjászervezésére az intézőbizottság javasolja, hogy az összes ez idő szerinti tisztségviselők nyújtsák be lemondásukat. Magától értődő, hogy újraválasztásuk lehetősége nyitva áll. Az egyházközségek lelkészi és világi képviselői egyházmegyénként értekezletre lehető rövid időn belül gyűljenek össze. Minden ilyen értekezleten vegyen részt az Országos Intézőbizottság két vagy három küküldött tagja, az értekezlet formáit vezesse és az addig történő változásokról meg a sürgős feladatokról tájékoztatása céljából. Ha az egyházmegye elnöksége lemondott, az értekezlet az ügyek vitelére kis létszámú ideiglenes intézőbizottságot választ. Ha a tisztikar nem mond le, az értekezlet szavazás útján nyilatkozzék, hogy tisztikara iránt bizalommal viseltetik-e. Bizalom nyilvánítása esetén a hivatalban levő elnökség, a bizalom megtagadása esetén pedig az értekezleten választandó ideiglenes intézőbizottság viszi tovább az ügyeket. Mindenek élesen és szép renddel folyjanak!

Az intézőbizottság felkérte dr. Ravasz László püspököt, hogy még csütörtökön este intézzen rádió útján szószatot a magyar néphez és a világkeresztyénséghez; dr. Pap László püspökhelyettes-főjegyzőt pedig az intézőbizottság közleményének ugyanazon az úton közhírré tételére. Olvasóink tudják, hogy a magyar kormány, illetőleg a Kossuth-adó mindezt lekötelező szívességgel lehetővé tette. Püspökünk szózatát lapunk is közli.

Az Országos Intézőbizottság egész napon át tartó tárgyalása során úgyszólván minden fájdalmunk s minden reménységünk szóba került. Igen sok kérdés gondosabb előkészítést és folyamatos tárgyalásokat meg intézkedéseket kíván.

Közvetlen, konkrét eredmény e lapunknak, a „Reformáció"-nak habár csak két oldalon megjelenése is. A részletek lapunk fején olvashatók. „Az Ű!" ezzel megszűnt.

Intézkedések történtek a remélt és részben már folyamatban is levő külföldről való segélyezés átvételére s legigazságosabb szétosztására. Generális főmegbízott dr. Pap László, aki a genfi ökumenikus központtal is folyamatos érintkezésben áll.

A Magyar Református Egyház Országos Intézőbizottsága — melynek elnöke dr. Ravasz László püspök — nem egyházi hatóság természetesen, hanem tanácskozó, tanácsadó, talpon álló gyülés ideiglenes jellegével és minden keresztyén atyafitól, minden „igaz magyarfi"-tól el is fogadj jótanácsot. Kéri az atyafiak buzgóságos könyörgését. Következő ülését november 3-án, szombaton délelőtt 9 órakor tartja.

Széles László

Dr. Pap László helyzetismertetése a rádióban

(Elhangzott november 1-én este)

A magyar református egyház lelki és szervezeti újjáépítésére *Országos Intézőbizottság* alakult. Az intézőbizottság mindenekelőtt kifejezte azt a meggyőződését, hogy a magyar református egyház zsinata és egyetemes konventje *törvényes elnökének ma is dr. Ravasz László püspököt tartja*, aki ezekről a tisztségeiről csak politikai kényszer hatására volt kénytelen lemondani. Az intézőbizottság ugyanígy megállapította, hogy a dunamelléki református egyházkerület *törvényesen megválasztott főgondnoka dr. Kardos János*, aki annak idején a szavazatok abszolút többségét elnyerte, de akit tisztségének gyakorlásában azon a címen akadályozott meg a politikai hatóság, hogy dr. Ordass Lajos evangélikus püspök védője nem lehet református egyházkerületi főgondnok.

Felkérte Ravasz László püspököt, hogy Kardos János főgondnokkal együtt *a magyar református egyház legfelsőbb irányítását vegye át.* Ravasz László vállalkozott arra, hogy addig is, amíg a zsinat és a konvent törvényes elnökei Budapesten a vezetést ténylegesen gyakorolhatják, a református egyház lelki irányítását átveszi Kardos Jánossal és Pap Lászlóval együtt.

Az egyházmegyék és az egyházkerületek nevében összegyűlt lelkészi és világi tagok *megállapították Farkas József lelkipásztor, Szamosközi István és Hajdu Péter esperesek, Kádár Imre konventi főtanácsos, Benkó Ferenc egyházmegyei gondnok és Kiss Roland egyházkerületi főgondnoknak az egyházban vitelt tisztségükről való lemondását. Felszólítást küldenek Péter János tiszavidéki református püspöknek,* hogy püspöki és lelkipásztori tisztéről haladéktalanul mondjon le.

Bereczky Albertnek lemondását *egészségi állapotára való tekintettel is óhajtják* és ez óhajtás közlését közismerten súlyos betegsége miatt családjára és orvosaira bízzák.

Az értekezlet kimondotta az *általános tisztújítás szükségességét*, hogy a gyülekezetek a református egyház *zsinatpresbiteri elveinek megfelelően szabadon* választhassák meg tisztségviselőiket.

Az értekezlet indítványára a magyar református egyház »az Ű!«-című hetilap helyett REFORMÁCIÓ *címen uj református hetilapot* indít. A lap főszerkesztője dr. Ravasz László püspök, szerkesztője dr. Győkössy Endre lelkipásztor.

Az értekezlet *az ügyek ideiglenes vitelére Országos Intézőbizottságot választott*, amelyben mind a négy egyházkerület képviselve van.

Amikor az országos értekezlet határozatait és állásfoglalását a magyar református gyülekezeteknek tudomására hozom, bejelentem, hogy dr. Ravasz László püspök most *rádiószózatot* intéz a magyar néphez,

ÁHITAT

»Senki sem vet pedig új posztóból foltot az ócska ruhára; mert ahh azt kitoldaná, még elszakít a ruhából és nagyobb szakadás lesz. Új bort sem töltenek ó tömlőkbe; máskülönben a tömlők szétszakadoznak és a bor kiömöl, a tömlők is elvesznek; hanem az új bort új tömlőkbe töltik és a mindkettő megmarad.«

Mt. 9:16—17.

EGYHÁZI ÉLETÜNKBEN új szakasz kezdődik, formai és tartalmi változások hosszú sora előtt állunk. Kezdjük az újat úgy, hogy feltekintünk arra, aki évszázadok távlatából az örök igazságot mindig újként mondja nekünk: Jézus Krisztusra. Példázatában a szakadozó, a foltozgatott és a megújuló életről tanít minket.

Jézus közelében az emberi keretek mindig szűknek bizonyulnak. Ahol Ő jelen van, ott az emberi elképzelések, önelőtt vélt igazságnak, bűnnek, visszaélésnek előbb vagy utóbb szét kell szakadoznia. Új bort nem képes régi tömlő hordozni. Reformációról, egyházi megújulásról akkor lehet beszélni, ha egy ilyen belső feszíti erő, a Krisztus evangéliumának feszíti ereje működni kezd és szétfeszíti az útjában álló emberi akadályokat. Hiszem, hogy egyházunkban most ez a folyamat indult meg és a külső erők csak segítették radikálisabban és gyorsabb ütemben végbevinni, ami belülről már megindult. Minden azt mutatja, hogy Istentől, felülről és belülről kaptuk az újat —, s ez az új bor, az evangélium, feszítette a régi tömlőt. S a régi tömlő szétszakadt!

A SZAKADOZÓ ÉLETET foltozni nem lehet! Sem szabályrendeletmódosítás, sem kényszer-bünbánat, — sem új jelszavak, sem a múlt szépítgetése itt nem használ. Sőt! Az új posztó inkább kárára van az ó ruhának, mint használ. Félre az ú foltokkal, melyekkel takargatni akarjuk egyházunk és egyéni életünk tépett-rongyos, szégyellni való ruháját. Félre a mentegetőzéssel, szánalmas védekezésekkel, — legjobb inkább pedig azzal, hogy be akarjuk bizonyítani: nem is olyan szakadozott a mi ruhánk, mint amilyennek látszik. Igenis szakadozott! Az emberi nagyravágyás, gőg, hiszékenység és tudatlanság... egyházunk lelki, szellemi és anyagi életének ruháján hatalmas szakadásokat tett. Itt csak egy segíthet rajtunk: a tékozló fiú lelkülete, — aki üres kézzel, tépett ruhában, az elkóborolt örökség gyalázatával terhelten érkezik meg szégyenteljes útjáról, s csak egyet tud mondani — de azt halálosan komolyan, szíve mélyéig megrendülve mondja: „Atyám vétkeztem az ég ellen és te ellened; és nem vagyok immár méltó..."

Ilyen szivből fakadó bűnbánat légkörében halljuk meg a mi Urunk Jézus Krisztus új programját, melyet elénk szab: „Az új bort új tömlőkbe kell tölteni." Próbáljuk lefordítani, mit is jelent ez a képes beszéd? Az „új bor": az evangélium; azaz örvendetes üzenet arról, hogy Isten szereti az embert, hogy bűnbocsánatot és örök életet készített számára; hogy érdemes élni és lehet Istenhez mélő emberi életet élni. Egyszóval: az új bor: maga Jézus Krisztus. Ő az egyház életének egyetlen, s mégis az élet minden területére megoldást hozó tartalma. Csak Őt, mindig Őt, de Őt maradék nélkül és tisztán hirdetni — ez az egyház feladatának tartalmi része. Ezt az új bort, melyet egyedül Isten kegyelme közölhet velünk —, „új tömlőkbe kell tölteni". Ez azt jelenti, hogy a tartalomhoz legyen méltó a forma, a belsőhöz a külső, a Főhöz a »test«. Minden emberi igyekezet, vallásos indulat, magunkszabta keret elégtelen az evangélium hordozásához. Mind ennél sokkal többre van szükség. Arra, hogy tiszta életet hirdessük Isten megtisztító kegyelmét, örvendező élettel mondjunk evangéliumot, caselkvő szeretet közben szóljunk az Ő szeretetéről... Nem arról álmodunk, hogy töltelés egyház hirdet evangéliumot, de az Ige mértéket szab elénk: csak a megszentelődés útját járó egyház hirdethet hitelesen evangéliumot. Ez az az új forma, amely a tartalomtól függ és azt méltóként képes hordozni.

ADJUNK HÁLÁT azokért a belső és külső erőkért, melyek szétrepesztették a régi tömlőt. Ne foltozgassuk azt tovább, valláljuk a Dániel imádságát: „Tiéd Uram az igazság, miénk pedig orcánk pirulása." Kezdjünk újat a Krisztusban! Térjünk hozzá, ajánljuk fel Neki újra életünket, hogy kívül-belül megújulva tudjuk követni és szolgálni Őt, Egyedül csak Őt!

Molnár Miklós

Így kezdődött a teológián

A budapesti Református Teológia az elnyomatás évei alatt is végig az ellenálló református fiatalok középpontja volt. Hogy csak egyet említsünk: itt született meg az a hitvallás, amely megjárta a különféle ideológiák és szélsőjobb-szélsőbal szélsőségek szinte minden szakaszát, s amely ma is a szolgálat egyik legfontosabb szellemi-lelki alapja. A Múzeum körúton találkoztak az egyetemi ifjúsággal, innen együtt mentek tovább s együtt találták tovább mindazt, ami a magyar ifjúságot a világ szemében is naggyá tette.

Ezen az első felejthetetlen éjszakán kevesen aludtak a teológián. Voltak, akik együtt harcoltak a feltevődő kérdésekkel, a csepeli munkásokkal és az egyetemi ifjúsággal, mások már akkor sebesültmentő szolgálatot teljesítettek, vagy valamilyen más módon hasznosították magukat. Az elkövetkező napokban ki harcban, ki sebesültszállításban, ki élelemszerzésben és más apróbb munkálban szolgált. Akik pedig otthon voltak, azok a lőrinczen dúló nagy tűzharc miatt a dékán úrral együtt a Ráday Könyvtárban tartózkodtak.

Két hősi halott és hat sebesült! A budapesti Református Teológia ifjúsága éppen úgy együtt küzdött a szabadságért a néppel, mint ahogy azt református őseik tették évszázadokon keresztül.

Bárczay Gyula

Elhulltanak legjobbjaink...

Október utolsó napjalban oly sokszor énekelt Szózatunk e soral fejezik ki legjobban szívünk fájdalmát. *Magócsi István* IV. éves és *Herczegh Lajos* II. éves társaink, a budapesti református teológia ifjú Timótheusai *a magyar nemzet szabadságharcában* életüket áldozták.

Legjobbjaink voltak, a legkeresztyénibbek, a legszorgalmasabb munkások.

Magócsi Pista a *Lónyay utcai Református Gimnáziumba* már azzal iratkozott be, hogy *teológus akar lenni.* E mélyen átérzett hivatástudat minden tettén meglátszott. Monori földiei a megmondhatói, mennyi szolgálatot végzett néppraizi kutatásai közben is.

Amikor a gyilkos golyó érte, az egyik kórházból, sebesült társunk látogatásáról tért vissza Herczegh Lajossal együtt. Utjuk közben egy kis csapattal találkoztak, amely a golyózáportól nem mehetett át a másik oldalra. Ferher zászló alatt *sikerült dicsőíteni az édesanyákat* s egy gyermekcsik így nem várták hiába őket — *de ők ketten már nem térhettek vissza szerető édesanyjuk karjaiba.* A Lónyay utca 41. szám előtt sortűz érte őket. Herczegh Lali *azonnal meghalt,* Pista *kórházban vérzett el.* Két nappal előbb mindketten vért adtak, hogy a sebesültek életét mentsék, s rajtuk nem segíthetett senki. Urunk hazahívta őket az Örök Szabad Hazába.

Herczegh Lali *csak második éve* volt közöttünk, de már láttuk jövőjét. Kitűnő tanuló s mégsem reális gondolkozású fiú volt, tudása életés nem könyv-ízű. Mindenki szerette. S ma már nincs közöttünk. Miért? — ez volt mindnyájunk kérdése. Miért éppen ők? „Mert nem az én gondolataim a ti gondolatatok..." Az akadémia udvarán tartott temetés szépen keresztül-ívetettük meg: Isten akaratának elvégzésére kell az élet és a halál is. Megrendítő és felemelő tudat, hogy éppen ők voltak erre az életre és erre a halálra *legjobban elkészülve* s a hazahívó szó nem érte váratlanul őket. A budapesti teológiai akadémia minden jelenlevő és távó hallgatója örökölte megőrzi szívében példájukat és emlékülket.

Csényi György

1956. október 31. — Kálvin-tér

Körül romok. Harcok pusztításnak nyoma térségen, falakon. A templom áll. A nagy csillaghullás után különös méltósággal ragyog a napfényben tornyának csillaga.

Ilyen lélekkel még nem sereglett össze gyülekezet reformációi istentiszteletre. Jó látni ismerős arcokat: most is élnek! Jó érezni a szabadság leheletét a Kálvin téri gyülekezetben, ahol az Urnak Lelke lehet korszakok viharán, Istenhez hűtlenné forduló szívek áhítatán, egy népért, imádkozó hívek seregén át. Hangzik az ige: *„Annakokáért a szabadságban, melyre minket Krisztus megszabadított, álljatok meg és ne kötelezettek meg ismét magatokat szolgaságnak igájával."* (Gal. 5:1.) Szól az imádság: Isten nevét dicsérjük, mert: „A magyar nép megint szép lett, mióta régi nagy hűréhez." Hömpölygnek a Himnusz hangjai, a szemek könnyesek.

Délután 4 órára úrvacsorai istentiszteletet hirdettünk. Három órakor azonban nagy tűzharc keletkezett templomunk körül. Több mint egy órán át ropogott szűk templomudvarunkban a kím az utcán a gépfegyver. Pincében, padláson, toronyban, kriptában, hivatalunk lőcsőházában lövések dördülnek, a prédikációra való készülés — mi tagadás — elég nehezen megy. Ilyen előzmények után is mintegy ötven-hatvan embert hívhatunk be a templom mögötti Kálvin-terembe, hogy együtt énekelijük Luther annyira időszerű énekét: Erős vár a mi Istenünk, jó fegyverünk és pajzsunk. Az alapige Náhum könyve 1. részének 7. verse: *„Szélrázásban és viharban van az Urnak útja és lábainak pora a felhő."* Az élő Istennek a reformációban hangoztatott szuverenitása most igazán mindnyájunk élménye lehet, mikor szélvészben és viharban ságuld el fölöttünk. Lássuk meg végre, hogy sodródó porszemek vagyunk és előtte és szent odaadásunkon át er tedjük cselekedni őt, akinek még lába porából is áldások esője hull: *igazság, szabadság és testvéri egyetértés.* E szélvészben, földindulásban, tűzben érkező követek köszöntésével áldjuk a halk és szelíd szózatban dicsőségesen érkező Urunkat, mert békében és harcban Ő a fővezér. Zengje ajkunk: hozzád esdünk győzedelemért!

Hegedüs Lóránt

Találkozásom a hősökkel

MOTTÓ:
Rusztem maga volt 5, s hogy harcola még,
Bár ágyúgolyótól meglőtt ina, térde,
Én láttam e harcot, azonban elég.
Ali majd haragunni fog érte.

(Arany J.: Szondy két apródja.)

A Nagykörúton jártam ma reggel.
Hogy találkozzam féltett testvéremmel,
Találkoztunk. De előbb, döbbenetesen,
Félelmes sóhajával teste körül élim állt
A hős. Az orcáját nem tudtam jól elni,
De tudott meghalni. — Nem félni.
Három arcu hőst láttam. Az egyik
Feketére sült férfi volt. Halott.
Apa? — Fiú? — Anyja fia volt.
Beletapsva szőke, törmelékbe
Arccal, a hidnak, — deréktól letépve.
Valami jármű taposta laposra.
Brutálisan a sáróa belenyomva.
De ez most meglengetem az égnek,
Kiégett szemei újra élnek.
Bennük lobog az utolsó kép élet.
Es századokon át is zengi holtraválta:
Fagyott ajakkal, mozdulatlansággal,
Ha végső harcom lesz is, harcolok az árral,
Mely gyermeket, anyát öl, semmi gáttal,
Irtja halomra, mint az állatot.
A homo sapiense — más szóval legény!
Hát harcolok! Halok! Mit ér
Az élet így? — S mégis, mint egykor ősei;
(A harcban biztos) Drégely örök hőse:
Rusztem maga volt ő! S hogy harcola még...
Én láttam e harcot!... Azonban elég.
Mert pár lépésre onnan
Tetovázó látam, mint mellett dobban.
Egész letakarva, csak a feje van kinn,
Tíz s egynehány éves. Leány. Arca kin.
Ott feksik az utcán, egy kapu alatt,
Halálban őrzi a drága falat,
Amelyért megölték.
Törékeny volt és karcsu. Az élet tavasza,
Minden virágát, felső bimbójával
Nekí gyűjtötte, hozta és ígérte,
Es egy délután a szabadság nevében
Megölték. Meg, mert drága kő szemében
Nem csak bohóság, más is lobogott.
Az élet, ifjúság, szerelem, kopott
Vagy koptatott szólamaj helyett szabadság!
De igaz és örök! Minden áron!
Az ár: Ő maga volt.
Csodálatos, Halálban fáró szüzi lény,
Leány? Leczidó hitves? — Nem, Erény!
A harmadikra nem tudtam szavam.
Oreg magyar, Munkás. Békés, szép halott.
Úgy feksik ott a sarkon, mint otthon,
kanapén,
Arcán nyugalom. Tegnap, vagy ma van?
Nem kérdezi, Fehér haja szürke lett,
Kopott

Fényéből a szép czüst. De most én
Örök czüstből fonok rá glóriát,
Élt. Meghalt. S most az utca népe
Elnegy mellette, mintha most is éline.
Köszönik így: itt feksik szegény.
Ki hitte volna? Ily és úgy beszél
Mindaz, kiért meghalt s ki ma él.
Rusztem maga volt ő, S hogy harcola még...
Én láttam e harcot, azonban elég!

Kisleányom békében alszik otthonomban,
Ahol eddig sok sólyos gond élt nyomomban.
Mire születtél? Mi lesz? Mit fog megérni?
Tanulhatsz-e s lesz majd, ki magáinak kéri?
Hiszen — szamárása; értelmiségi!
Apja: pap, Anyja; tőskolát végzett.
Es így kisértett e hármas bus igézet,
S bármero nőtem, nem láttam egy arcot
Sehol ösein között, munkást vagy parasztot.
Mi lesz veled? — tétováztam — Megéred,
Hogy azzá leszel, mivé paranesol
A benned égő láng, a tehetséged?
Es nem kell lenned, mint annyi másnak
kellett
Vihar lélekkel — mécsolló lehellet?
Nincs több szavam. Csak lelkem zúgó
mélyén
Felcsuklós sirás, — e harc nyomában.
Drága három halottam! Hősök hősei
Meghaltatok, hogy éljen az én leányom,
És meghamjiai Tiértetek övé is lesz a
béke!

1956. október 29-én.

Antal Zoltán

Szikszai uram veszedelmes könyve

Pirkadni kezdett már, de Anton Svetich, a felső-magyarországi titkos spionszolgálat kassai főnöke még mindig írta, egyre írta bizalmas jelentését. Bár majd leragadt már a szeme az egész éjjeli munkától, újabb konc papírt vett elő és írni kezdte rá, ami itten következik:

...Végezetül pedig jelentem, hogy a kassai nyomdában is szétvizsgálódtam. Egy nagyon veszedelmes könyvre bukkantam ott reá, amely évtizedek óta végez már mérgező munkát a felséges császári ház számára mesterkéltan magyarok legmegbízhatatlanabbjai, a magyar kálvinisták között. Most újra akarják nyomatni. A könyv azért nagyon veszedelmes és ártalmas, mert álcázva van. Nem politikai és történelmi munka, hanem egy eretnek imakönyv. Írója Szikszay György eretnek prédikátor, akit felelősségre vonni immár nem lehet, mert mint kinyomoztam, néhány évvel ezelőtt, 1803-ban meghalt.

A könyv ezt a megtévesztő címet viselí: KERESZTYÉN TANITÁSOK. Sajnos, már többször megjelent. Elsőben 1786-ban nyomtatták ki Pozsonyban, ami azért nem csodálatos, mert ismeretes az is, hogy nem kérhoztatható felülletesség és nemtörődömség, amivel az eretnek könyveket kezelték boldogult József császár idejében. Akkor, sajnos, megjelenhetett és napvilágot láthatott ilyen könyv büntetlenül. De mily merészséget, elszántságot és vetemültséget kell hozzá, hogy most újra ki akarják nyomatni ezne veszedelmes könyvet?! Most, amikor immár jól megérdemelt büntetését elvette az elvetemült Martinovics és az ő gárdája. Most, amikor a még felkent királyi vért is ontó francia tumultust végre sikerült győzedelmes uralkodóknak és a vele szent szövetségben ékeskedő tiszteletre méltó, dicsőséges és győzhetetlen keresztyéni hatalmasságoknak örökre eltiporniok. Távol legyen, hogy a hidra újra felüsse a fejét s a sárkánytojás újra melegedni kezdjen. Távol legyen, hogy eme izgága magyarok között még az ilyen eretnek „imakönyv" is csak növelje az illuminátus és felforgató eszméket a dolgok örök rendje ellen.

De reátérek immár, hogy miért oly veszedelmes ez a könyv. Azért, mert imádságok és keresztyéninek nevezett tanítások czímére alatt uszít a birodalomban meglevő örök rend ellen és a kiváltságos nagyjainak ellen s a sansculotte-ok és jakobinusok érvelésével hirdeti az átkos francia szavakat, amelyek felgyújtották volt nemrégen egész boldog Európánkat: „Szabadság! Egyenlőség! Testvériség!" Ezt nálunk immár börtönbüntetés terhe alatt tilos lévén kimondani, im ez átkozott eretnek könyv eláláczva mégis hangosan hirdeti. De hadd idézzek immár belőle, hogy nyilvánvaló legyen ártatlanra volta. Ezen ilcés czím alatt, hogy: „AZ IS-KOLABÉLI TANITONAK, PREDEJTORNAK IMÁDKOZNI KELL!", többek között így uszítja az eretnek preceptorokat: *„Személyváloanló nelegyen. A gazdagoknak a elsőbbekinek gyermekei körül ne forjon nagy szorgalmatossagal, mint a szegényeknek és alacsony sorsúaká körül; ezeken fel ne hagyjon, csak amazokról szorgalmatosságban; hanem czind a két rendbelieket egyformán ossza szorgalmatosságát... Mert egyiknek lelke sem drágább, mint a másiké."* És egy ilyen könyvet akarnak most újra nyomtatni a kassai nyomdában ama nyughatatlan, izgága kálvinisták. Teljességgel meg nem engedhető ez a merénylet. Azért haladéktalanul nyomtatási tiltalom alá kell venni az eretnek könyvet. Hogy még egy másik példa is nyilvánvalóbbá tegye ezt, a nemes úri rend elleni izgatásból is (melyet: A NEMES EMBERNEK IMÁDKOZNI KELL! czímű álca alá pakol), hadd idézzek még: *„Ne is lásson hát igen fel nemes-dégével. Ne kérkedjen és na hetykedjen azzal és ne képzelje abból, hogy ő nem olyan, mint más embereik. Mert a nemesség semmi valóságos különbséget nem teszen az emberek között. A nemes ember teste nincsen drágább matériából: lelke nem bir több és dróttbb természeti tehetségekkel, mint más embereké... Isten előtt semmi különbséget nem teszen a nemesség. Nem alábbvaló előtte a nemes a nemtelennél..."* A könyv nyomtatása tehát nyilvén meg nem engedhető, sőt réti pellyahajtás és összeszedése is kívánatos volna. Mert veszedelem vagyon benne. Meg kell semmisíteni, hogy emlékezés se légyen róla..."

*

A titkos spion frásának nem lett folganatja. Bizonyára a jelentése hosszú volta miatt annak végén, melyben Szikszay könyvének kárhoztatása volt, már el sem olvasta Bécsben a főrendőr.

Igy aztán 1825-ben mégis megjelent újra a kassai nyomda kiadásában Szikszay uram „veszedelmes" könyve.

Szabó Lajos

Vöröskeresztes zászló alatt

Teológusok a mentőszolgálatban

Amikor először dördültek el a fegyverek a *Studió* előtt, akkor még a mentőszolgálat is el tudta végezni szomorú feladatát, de a *Parlament* előtt tüntető tömeg az addúló gépfegyvertűznek már annyi volt az áldozata, hogy *teherautókat is igénybe kellett venni a sebesültek szállítására.* A mi teherautónkon először egy *párnahuzatra rúzzsal festett vöröskeresztes „zászló"* lelezte, hogy *polgári lakosok* is beléptek a mentőszolgálatba.

A későbbi napok harcalban továbbra is szükség volt azokra, akik a vöröskeresztes zászló alá álltak. *Foglalkozásra, nemre és vallásra való tekintet nélkül* verődött össze a mi kis brigádunk is. Akadt benne üzemorvos, ötödéves orvosfanhallgató, operaházi balett-táncosnó és segédlelkész, vérfőnökpózos fiatal lány és technikus. *Az ilyen és ehhez hasonló mentők voltak a lepbátrabbak.* Mindig odamentek, ahol ágyúk dörögtek és géphfegyverek kattogtak. Minket nem a 04-es telefonszámon hívtak ki. Ha nagy volt egy kereszteutcánál a harc, a lányok szaladtak előre a tűzben, jelezni a zászlóval. *„Ne lőjjetek! Mentők!"* Sokszor mégis fegyvertűzben kellett cipelni a sebesülteket, arról nem is beszélve, hogy a Lónyay utcából egy egész mentőbrigádot kellett kimentenünk. Nem eltévedt, hanem *sajnos jól célzott golyó* találta el áponlónőket és autójukat mozgásképtelenné tette.

Különös *hősei voltak ennek a zászlónak.* A II. sz. Sebészeti Klinikán magasra vonta a figyelmet az a *mentőnő,* akinek bátorsága már az eszelős — határán mozgott. Egy háromkerekű kenyérszállító kerékpárra hordágyat tettek keresztbe, erre ült a kísérő ápolónő egy nagy vöröskeresztes lobogóval, s egyre-másra hozták ki a sebesülteket olyan helyekről, ahova a rengeteg roncs miatt autóval sem lehetett bejutni. Zászlójuk névtelen hősei ők.

A marom részéről *egyházi szolgálatnak* éreztem munkánkat, amelyre a bizonyságot egy kórházi ágy melletti beszélgetésnél kaptam meg. Egy tizennégy éves sebesült gyermek mondta: „Köszönöm, hogy behoztatok: en azt hittem, hogy *lelkészeink csak prédikálni tudnak!"*

A Vöröskereszt munkája *még ma sem szünt meg.* Egyre-másra jönnek az osztrák határról a vöröskeresztes autók százai. Ugy gondolom, hogy ezeknek az autóknak mindazt a segélyadományt, amit hoznak — kivéve a gyógyszereket —, nem raktárakba kell szállítani, hanem el kell juttatnicke azokra a helyekre, ahonnan a sebesülteket hozták. Ott most várják *fegyveres hőseink,* hogy virrasztásuk, fáradságuk, vérhullatásuk után ne csak a békés-polgároknak jusson a külföldi segélyekből, hanem elsősorban nekik, akik felszabadították Budapestet. Legyen továbbra is *ilyen becsülete* a vöröskeresztes zászlónak!

Adorján Imre

A világtanács együttérzése

Dr. Visser't Hooft, az Egyházak Világtanácsának főtitkára október 31-én felhívta *dr. Pap* László, az Egyházak Világtanácsának tagját, a budapesti református teológiai akadémia dékánját, és melegen érdeklődött a helyzet felől. Megkérte *dr. Pap* László, hogy tolmácsolja áldásukívánását és testvéri köszöntését a lelkipásztoroknak, a presbitereknek és a gyülekezeteknek. Biztosította a magyar református egyházat az Egyházak Világtanácsába tömörült egyházak együttérzéséről és segítőkészségéről.

Ugyan 6 november 1-én újból felhívta *dr. Pap* László, érdeklődve az iránt, milyen irányú segítséget nyújthatna az Egyházak Világtanácsa? *Dr. Pap* László közölte vele, hogy mivel a helyzet pillanatnyilag még átláthatetlenben van, így egyelőre az ifjúsági munkák és a nőszövetségi munka végzésére kér segítséget, valamint a lelkipásztorok rehabilitációja következtében előálló rendkívüli kiadások fedezésére. Ez alkalommal bekapcsolódott a beszélgetésbe *dr. Praderrand,* a Presbiteri Világszövetség főtitkára, aki a református egyházak világszervezetének testvéri köszöntését tolmácsolta a magyar református egyház felé. *Dr. Praderrand* hangsúlyozta, hogy a Presbiteri Világszövetség egyházai *egynek érzik magukat* a magyar református egyházzal, és amennyiben erre szükség mutatkozik, minden irányú segítsége készek.

Az Egyházak Világtanácsa készen áll a segítésre

Visser't Hooft főtitkár legujabb távirata Pap Lászlóhoz

»Pap. Ráday utca 28, Budapest.
Gondoltunk Magyarországra és imádkoztunk érte az egyházáért. Reméljük, hogy uj korszak kezdődik. Készen állunk a segítésre. Tájékoztass bennünket a szükségletekről. Erőt kívánunk Neked személy szerint. Visser't Hooft, Genf, 1956. október 31.«

HÍREK

Csepelről jelentjük: A magyar munkásság az első pillanattól kezdve a magyar szabadságharc mellé állott. A legnagyobb rendben és fegyelemben vette kezébe az irányítást és az új élet vezetését. Első kiáltványában kiállt a szabad vallásgyakorlatért és az ifjúság valláserkölcsi nevelésért. A templomokban a harcok idején is folytak a könyörgések szent ügyünk győzelméért. Négy istentiszteletes ünnepeltük a reformáció napját. Valamennyi keresztyén egyház hősi halottjait egyszerre temették Csepelen csütörtökön délután két órakor.

Több vidéki gyülekezet, többek között Tahitótfalu, Pilismarót — kérés nélkül — jelentős élelmiszeradományt küldött az akkor még fegyverropogástól hangos budapesti utcákon keresztül a teológiai internátus ellátására.

A budapesti református templomok fökent csak ablakkárokat szenvedtek a harcok során. A Kálvin téri templomnak ezen felül még a toronyóráját is kilőtték.

A keresztyén ifjúsági munkák újraszervezéséről is megindultak a tárgyalások. Ajánlatos, hogy a KIE, Soli Deo Gloria, a Leányegyesület egyházi, tehát nem független egyesületi keretben szervezkedjenek újjá, a mozgalmi jelleg megtartásával.

Teológiai Akadémiánk ifjúsága kérte annak közlését, hogy a legnagyobb felháborodással tiélte el Mezey Gy. Lorándnak a Kossuth-adó ügyén előtt 24-én tett nyilatkozatát.

REFORMÁCIÓ
országos református hetilap
Felelős szerkesztő és kiadó: Gyulassy Endre dr.
Szerkesztők a szerkesztőbizottság: Békési Andor dr., Csedy Aladár dr., Jó Sándor dr., Nagy Barna dr., Pánczél Tivadar, Szécsy László.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Kálvin tér 8. II. udvar, I. em.
Telefon: 181-055.
Levélcím: Budapest 62., postafiók 424.
Előfizetési díj: negyedévre 19, félévre 22 Ft
Postatakarékpénztári csekkszámla: 47 836—VI.
Megjelenik 27.000 példányban.
2-565103. Athenaeum (F. v. Sopronni Béla)